

Робоча програма дисципліни «Соціологія»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Соціологія

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

ОП 1: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях

ОП 2: Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Підсумковий контроль: Іспит

Призначення дисципліни

Дисципліна «Соціологія» формує у студентів системне розуміння суспільства як соціальної системи, закономірностей його розвитку та соціальних процесів. Курс охоплює теоретичні основи соціологічної науки, соціальну структуру суспільства, соціальні інститути та організації, методологію соціологічних досліджень.

Дисципліна є обов'язковим компонентом підготовки бакалаврів зі спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» та забезпечує формування соціально-гуманітарних компетентностей, необхідних для розуміння соціального контексту технологічного розвитку, взаємодії у команді та відповідального прийняття рішень.

Загальні компетентності

Критичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання соціальної інформації: виявлення соціальних закономірностей, порівняння наукових підходів, формування обґрунтованих висновків щодо суспільних явищ і процесів.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, аналітичних записок і соціологічних мінідосліджень.

Комунікація

Здатність до усної та письмової комунікації: чітко пояснювати соціологічні поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки щодо соціальних явищ.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу кейсів, обговорення соціальних ситуацій та спільного проведення міні-досліджень.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та соціологічну інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння соціологічної науки

Розуміння сутності соціології, її функцій та ролі в системі суспільних наук. Знання принципів функціонування суспільства як соціальної системи, його структурних елементів, соціальних інститутів та механізмів соціальних змін.

Аналіз соціальних явищ

Здатність аналізувати соціальні явища та процеси: соціальну стратифікацію, мобільність, девіацію, соціальні конфлікти, соціалізацію особистості та механізми соціального контролю.

Соціологічне дослідження

Знання основ методології та методів соціологічного дослідження: анкетування, інтерв'ю, спостереження, аналізу документів; здатність розробляти програму дослідження та інтерпретувати його результати.

Студент повинен вміти: застосовувати соціологічний підхід до аналізу суспільних явищ; характеризувати соціальну структуру сучасного суспільства; аналізувати функціонування соціальних інститутів; розробляти інструментарій соціологічного дослідження; пояснювати особливості соціальної поведінки особистості та груп у сучасному інформаційному суспільстві.

Результати навчання

→ Пояснення соціологічних категорій

Пояснювати сутність основних соціологічних категорій та явищ: суспільство, соціальна система, соціальна структура, стратифікація, мобільність, соціальний інститут, соціалізація, девіація, соціальний контроль.

→ Соціальна структура та інститути

Характеризувати соціальну структуру та соціальні інститути суспільства, застосовувати методи соціологічного аналізу для вивчення соціальних груп, організацій та спільнот, визначати основні тенденції соціальних змін.

→ Аналіз соціальних процесів

Аналізувати основні соціальні процеси та явища в сучасному суспільстві, зокрема в контексті цифровізації, технологічних трансформацій та змін у сфері зайнятості, пов'язаних з IT-індустрією.

→ Соціологічне дослідження

Розробляти програму соціологічного дослідження, застосовувати відповідні методи збору та аналізу соціологічних даних; використовувати результати досліджень для обґрунтованих висновків про суспільні явища.

Соціологія як наука. Суспільство і особистість

Тема 1.1

Соціологія як наука: об'єкт, предмет, структура, функції та методи. Місце соціології в системі суспільних наук. Зв'язок соціології з філософією, психологією, економікою та комп'ютерними науками.

Тема 1.2

Становлення та розвиток соціологічної думки: від О. Конта до сучасних теорій. Класична, некласична та сучасна соціологія. Українська соціологія та її здобутки.

Тема 1.3

Особистість у соціологічному вимірі. Соціалізація: поняття, етапи, агенти. Соціальний статус і соціальна роль. Соціальна поведінка та ідентичність у цифровому суспільстві.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Соціологія як наука: предмет, структура та функції

Лекція 1 (2 год.): Виникнення соціології як самостійної науки. Поняття та термін «соціологія» (О. Конт, 1838). Об'єкт соціології — суспільство; предмет — соціальні факти, процеси, відносини, діяльність індивідів і груп. Структура соціологічного знання: загальна теорія, теорії середнього рівня (галузеві соціології), емпіричні дослідження.

Функції соціології: теоретико-пізнавальна (виявлення закономірностей), описова (фіксація соціальної реальності), прогностична (передбачення соціальних змін), практична (розробка рекомендацій), ідеологічна. Методи: кількісні (анкетування, контент-аналіз) та якісні (інтерв'ю, спостереження, кейс-стаді).

Ключові питання лекції

- Поняття та ознаки соціології як самостійної науки
- Об'єкт і предмет соціологічного дослідження
- Структура соціологічного знання та рівні соціологічної теорії
- Функції та методи соціології
- Місце соціології серед суспільних наук: зв'язок з філософією, психологією, економікою
- Соціологія та комп'ютерні науки: обчислювальна соціологія та аналіз великих даних

❑ Соціологія набуває особливого значення для інженерів-комп'ютерників: розуміння соціальних процесів є необхідною умовою розробки людиноцентричних цифрових продуктів.

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз визначень соціології різними авторами: заповнення порівняльної таблиці (об'єкт, предмет, ключові поняття, методи) за підходами О. Конта, Е. Дюркгейма, М. Вебера, сучасних українських соціологів.

Завдання 2. Кейс: аналіз соціальних наслідків розвитку штучного інтелекту та цифрових технологій з позицій соціологічної науки. Обговорення у групах.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Лукашевич М. П., Туленков М. В. «Соціологія. Загальний курс» — розділ 1 «Соціологія як наука»
- Підготовка порівняльної характеристики соціологічного та психологічного підходів до вивчення людини (за відкритими джерелами)
- Складання схеми «Структура соціологічного знання» з прикладами
- Опрацювання статті: Пономаренко Т. «Соціологія: курс лекцій» — тема 1 «Соціологія як наука»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати соціологію як науку, визначати її об'єкт, предмет, функції та методи, пояснювати зв'язок соціологічних знань із майбутньою професійною діяльністю у сфері ІТ.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Становлення та розвиток соціологічної думки

Лекція 2 (2 год.): Протосоціологія та передумови виникнення соціологічної науки. Класична соціологія XIX — поч. XX ст.: О. Конт (позитивізм, три стадії розвитку), Г. Спенсер (соціальний еволюціонізм), К. Маркс (матеріалізм, класова боротьба), Е. Дюркгейм (соціальні факти, солідарність, аномія), М. Вебер (розуміюча соціологія, типи соціальних дій, раціоналізація).

Сучасні соціологічні теорії: структурний функціоналізм (Т. Парсонс), теорія конфлікту (Р. Дарендорф), символічний інтеракціонізм (Дж. Мід), феноменологічна соціологія (А. Шюц). Постмодерністські підходи. Українська соціологічна думка: становлення, розвиток, здобутки.

Ключові питання лекції

- Передумови та умови виникнення соціологічної науки
- Позитивізм О. Конта та закон трьох стадій
- Соціологія Е. Дюркгейма: соціальні факти, аномія, солідарність
- «Розуміюча соціологія» М. Вебера: типи соціальних дій
- Структурний функціоналізм: суспільство як система
- Сучасні парадигми в соціологічній науці
- Внесок українських вчених у розвиток соціології

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз ключових соціологічних концепцій: заповнення порівняльної таблиці (автор, основні поняття, погляд на суспільство, методологія) для 5 класичних та 2 сучасних теорій.

Завдання 2. Визначення теоретичної парадигми для пояснення обраних соціальних явищ (цифровий розрив, робота вдалині, алгоритмічна дискримінація). Обґрунтування відповіді.

Завдання 3. Міні-дискусія: «Яка соціологічна теорія найкраще пояснює розвиток інформаційного суспільства?» — аргументація позиції.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання теоретичного матеріалу: Пічі В. М. (ред.) «Соціологія: підручник» — розділ «Історія соціологічної думки»
- Підготовка аналітичної записки: «Сучасні соціологічні теорії та їх значення для розуміння цифрового суспільства» (1–2 сторінки)
- Складання хронологічної таблиці «Розвиток соціологічної думки»
- Пошук статистичних даних про стан соціологічних досліджень в Україні на сайті Соціологічної асоціації України (sau.kiev.ua)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати основні соціологічні теорії, порівнювати підходи класиків соціологічної думки, застосовувати їх для аналізу сучасних соціальних явищ.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Особистість у соціологічному вимірі. Соціалізація

Лекція 3 (2 год.): Соціологічний підхід до особистості на відміну від психологічного. Поняття особистості, індивіда, людини.

Соціальна структура особистості: статусно-рольова концепція.

Соціальний статус: поняття, види (приписаний і досягнутий), статусний набір. Соціальна роль: поняття, рольові очікування, рольовий конфлікт.

Соціалізація: поняття, етапи (первинна і вторинна, ресоціалізація). Агенти соціалізації: сім'я, школа, однолітки, ЗМІ, цифрове середовище. Соціальна ідентичність у цифровому суспільстві: онлайн-ідентичність, самопрезентація у соціальних мережах. Девіантна поведінка: поняття, теорії, форми.

Структура соціалізації

1. Первинна соціалізація (дитинство — дорослість)
2. Вторинна соціалізація (інституційна)
3. Ресоціалізація (зміна цінностей і норм)
4. Агенти первинної соціалізації: сім'я, близьке оточення
5. Агенти вторинної: школа, університет, ЗМІ, Інтернет
6. Цифрова соціалізація та її особливості
7. Соціальна ідентичність у соцмережах та онлайн-спільнотах

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз власного статусно-рольового набору: складання «статусного портрету» за категоріями (приписані / досягнуті статуси, набір соціальних ролей). Рефлексія на рольові конфлікти.

Завдання 2. Кейс: аналіз процесу соціалізації IT-спеціаліста — ідентифікація агентів та інститутів соціалізації, особливостей цифрової ідентичності у професійному середовищі (LinkedIn, GitHub, спеціалізовані спільноти).

Завдання 3. Обговорення: «Як соціальні мережі впливають на соціалізацію молоді?» — аргументація позиції з опорою на соціологічні концепції.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання підручника: Лукашевич М. П., Туленков М. В. «Соціологія. Загальний курс» — розділ «Соціологія особистості»
- Підготовка реферату: «Цифрова соціалізація молоді: сутність, особливості та наслідки» (3–4 сторінки)
- Аналіз соціологічних даних про використання соціальних мереж українською молоддю (за відкритими джерелами)
- Опрацювання навч. посіб.: Найчук А. В., Сулятицька Т. В., Маркітантов В. Ю. «Соціологія» — плани семінарських занять до теми «Особистість»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати соціологічний підхід до особистості, пояснювати поняття соціалізації, аналізувати особливості цифрової ідентичності та соціалізації в умовах інформаційного суспільства.

Соціальна структура суспільства та соціальні інститути

Тема 2.1

Суспільство як соціальна система: поняття, ознаки, типологія суспільств. Суспільство індустріальне та постіндустріальне (інформаційне). Глобалізація та цифрова трансформація суспільства.

Тема 2.2

Соціальна структура суспільства: соціальні групи, спільності та класи. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність. Соціальна нерівність в Україні та у світі.

Тема 2.3

Соціальні інститути: поняття, ознаки, функції. Основні соціальні інститути: сім'я, освіта, економіка, держава, релігія. Трансформація соціальних інститутів в умовах цифровізації.

Тема 2.4

Соціальні організації та управління. Бюрократія і демократія в організаціях. Корпоративна культура та соціальний клімат у IT-компаніях.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Суспільство як соціальна система

Лекція 4 (2 год.): Поняття суспільства та його ознаки. Суспільство як соціальна система: цілісність, структурованість, самодостатність, відкритість. Підсистеми суспільства: економічна, політична, соціальна, духовна. Системний підхід у соціології (Т. Парсонс, Н. Луман).

Типологія суспільств: традиційне (аграрне), індустріальне, постіндустріальне (Д. Белл). Інформаційне суспільство (М. Кастельс): мережеве суспільство, економіка знань, цифрова нерівність. Глобалізація: поняття, виміри (економічний, культурний, технологічний), наслідки для України.

Ключові поняття та концепції

- Суспільство як соціальна система та її підсистеми
- Функціоналізм Парсонса: AGIL-схема
- Типи суспільств та критерії їх виокремлення
- Концепція інформаційного суспільства М. Кастельса
- Мережеве суспільство та цифровий розрив
- Глобалізація та її вплив на ІТ-галузь
- Цифрова трансформація як соціальний процес

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз типів суспільств: заповнення порівняльної таблиці (виробнича база, провідна галузь, тип знань, соціальна структура, форми комунікації) для традиційного, індустріального та інформаційного суспільства.

Завдання 2. Аналіз цифрового розриву (digital divide) в Україні та світі: обговорення статистичних даних, причин і наслідків нерівного доступу до цифрових технологій.

Завдання 3. Кейс: «ІТ-галузь України як драйвер формування інформаційного суспільства» — групова дискусія, формулювання висновків.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання підручника: Лукашевич М. П., Туленков М. В. «Соціологія. Загальний курс» — розділ «Суспільство як соціальна система»
- Виконання аналітичного завдання: аналіз індексу цифрової готовності України за даними міжнародних організацій
- Підготовка таблиці «Типологія суспільств: порівняльна характеристика»
- Пошук статистичних даних про рівень цифровізації в Україні на сайті Держстату (ukrstat.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє розкривати сутність суспільства як соціальної системи, порівнювати типи суспільств та характеризувати особливості інформаційного суспільства в контексті цифрових трансформацій.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Соціальна структура суспільства. Стратифікація та мобільність

Лекція 5 (2 год.): Соціальна структура суспільства: поняття, елементи. Соціальні спільноти та групи: поняття, різновиди (малі/великі, первинні/вторинні, реальні/номінальні). Соціальні класи та верстви. Соціальна стратифікація: поняття, критерії (дохід, влада, освіта, престиж). Системи стратифікації: рабство, касты, .стани, класи

Соціальна мобільність: поняття, види (горизонтальна/вертикальна, внутрішньопоколінна/міжпоколінна). Канали соціальної мобільності: освіта, шлюб, армія, бізнес. Соціальна нерівність: причини, прояви, наслідки. Нерівність у сфері цифрових технологій та ІТ-зайнятості.

Показники соціальної стратифікації

- **Дохід** — матеріальний добробут, рівень заробітної плати
- **Влада** — здатність впливати на поведінку інших
- **Освіта** — рівень, якість та тип освіти
- **Престиж** — суспільна оцінка статусу особи

Аналіз соціальної нерівності в Україні: індекс Джині, розриви між регіонами, між ІТ-сектором та іншими галузями.

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз систем стратифікації: складання порівняльної таблиці (критерії нерівності, відкритість/закритість системи, можливість мобільності) для різних суспільств та епох.

Завдання 2. Дослідження соціальної структури ІТ-компанії: визначення соціальних груп, ієрархії посад, каналів кар'єрної (вертикальної) мобільності у технологічному секторі.

Завдання 3. Аналіз відхилень: порівняння рівня заробітних плат та соціального статусу ІТ-фахівців і представників інших галузей в Україні. Висновки щодо стратифікації за освітою та цифровими компетентностями.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання підручника: Пічі В. М. (ред.) «Соціологія: підручник» — розділ «Соціальна структура та стратифікація»
- Виконання аналітичного завдання: порівняння рівня доходів та соціальної мобільності в ІТ-секторі та реальному секторі економіки України
- Підготовка есе: «Освіта як канал соціальної мобільності в інформаційному суспільстві»
- Розв'язання типових задач на визначення типів мобільності за описаними ситуаціями (5 ситуацій)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати соціальну структуру суспільства, пояснювати поняття стратифікації та мобільності, аналізувати соціальну нерівність у контексті цифрового розвитку.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Соціальні інститути: поняття, функції та трансформація

Лекція 6 (2 год.): Соціальний інститут: поняття, ознаки (система статусів і ролей, норм і цінностей, матеріальних ресурсів). Процес інституціоналізації. Функції соціальних інститутів: явні та латентні, дисфункції. Класифікація соціальних інститутів: сім'я, освіта, економіка, держава/політика, релігія.

Сім'я як соціальний інститут: функції, типи, сучасні трансформації. **Освіта як соціальний інститут:** функції (відтворення знань, соціалізація, відбір), трансформація в умовах цифровізації (e-learning, дистанційна освіта). **Держава:** функції, типи, громадянське суспільство.

Основні соціальні інститути

- **Сім'я:** первинна соціалізація, репродукція, економічна функція
- **Освіта:** передача знань, відбір, соціальна мобільність
- **Економіка:** виробництво та розподіл матеріальних благ
- **Держава:** регулювання, захист, інтеграція
- **Релігія:** ціннісна інтеграція, легітимізація норм

Цифровізація соціальних інститутів: е-урядування, дистанційна освіта, електронна комерція, цифрові фінанси.

Тема 2.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз соціального інституту освіти в умовах цифровізації: виявлення змін у функціях, структурі та механізмах відтворення знань внаслідок запровадження е-навчання та ШІ-інструментів.

Завдання 2. Дослідження дисфункцій соціальних інститутів: визначення явних і латентних функцій та дисфункцій інституту освіти і ринку праці для ІТ-спеціалістів.

Завдання 3. Кейс: аналіз е-урядування в Україні (Дія) як прикладу цифрової трансформації державного інституту — переваги, ризики, соціальні наслідки.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Пономаренко Т. «Соціологія: курс лекцій» — тема «Соціальні інститути і організації»
- Підготовка аналітичної записки: «Трансформація інституту освіти в умовах цифровізації в Україні» (1–2 сторінки)
- Ознайомлення зі звітами ЮНЕСКО про цифрову трансформацію освіти (en.unesco.org)
- Підготовка таблиці «Функції та дисфункції соціальних інститутів: порівняльна характеристика»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати соціальні інститути, аналізувати їх функції та дисфункції, визначати напрями трансформації соціальних інститутів в умовах цифровізації суспільства.

Тема 2.4 — Лекційний матеріал

Соціальні організації та управління. Корпоративна культура

Лекція 7 (2 год.): Соціальна організація: поняття, ознаки, типи (формальні/неформальні). Бюрократія як тип організації (М. Вебер): ознаки, переваги та дисфункції (Р. Мертон). Альтернативи бюрократії: мережеві організації, самоврядні команди, agile-структури в ІТ. Соціальний клімат в організації: поняття, чинники, методи вимірювання.

Корпоративна культура: поняття, елементи (цінності, норми, символи, ритуали, герої), рівні (Е. Шейн). Корпоративна культура в ІТ-компаніях: особливості технологічних стартапів, культура інновацій, різноманітність (diversity) та інклюзивність (inclusion) як соціальні цінності сучасних компаній.

Ключові питання лекції

- Соціальна організація: поняття та типи
- Бюрократія М. Вебера: ознаки та дисфункції
- Мережеві та горизонтальні організації у сфері ІТ
- Соціальний клімат: поняття та чинники формування
- Корпоративна культура: рівні за Е. Шейном
- Особливості культури ІТ-компаній та технологічних стартапів
- Diversity & Inclusion як соціальні принципи сучасних організацій

Тема 2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз корпоративної культури відомих ІТ-компаній (Google, Apple, Ukrainian IT companies): визначення цінностей, норм, символів; порівняльна характеристика.

Завдання 2. Порівняльний аналіз організаційних структур: класична ієрархія vs. agile-команди в ІТ — переваги, недоліки, доцільність застосування.

Завдання 3. Розрахунок та аналіз індексів соціального клімату (за умовними даними), визначення факторів задоволеності роботою у технологічному середовищі.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання підручника: Лукашевич М. П., Туленков М. В. «Соціологія. Загальний курс» — розділ «Соціальні організації»
- Аналіз корпоративної культури реальної ІТ-компанії (за відкритими джерелами, звітами про корпоративну відповідальність)
- Підготовка аналітичної записки: «Корпоративна культура українських ІТ-компаній: особливості та тенденції»
- Розв'язання задач на визначення типу організаційної структури (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати соціальні організації та типи управління, аналізувати корпоративну культуру ІТ-компаній та визначати чинники, що впливають на соціальний клімат у трудовому колективі.

Соціальна динаміка: конфлікти, девіація та соціальний контроль

Тема 3.1

Соціальні зміни та соціальний прогрес. Теорії соціальних змін. Соціальні рухи: поняття, типи, механізми виникнення та розвитку у фізичному та цифровому просторі.

Тема 3.2

Соціальний конфлікт: сутність, структура, причини, функції та типологія. Теорії конфлікту (К. Маркс, Р. Дарендорф, Л. Козер). Управління соціальними конфліктами та медіація.

Тема 3.3

Девіантна поведінка: поняття, теорії, форми. Соціальний контроль: механізми, норми та санкції. Кіберзлочинність та цифрова девіація як нові форми соціального відхилення.

Тема 3.4

Культура як соціологічна категорія. Соціологія культури: складові, форми, функції. Масова культура та субкультури. Цифрова культура і культурна глобалізація.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Соціальні зміни та соціальні рухи

Лекція 8 (2 год.): Соціальні зміни: поняття, джерела (технологічні інновації, демографічні зміни, нові ідеї, конфлікти). Типи соціальних змін: еволюційні та революційні. Теорії соціальних змін: еволюціонізм (Г. Спенсер), циклічні теорії, теорія модернізації, постмодернізм. Соціальний прогрес і регрес: критерії та суперечності.

Соціальні рухи: поняття, ознаки, типи (реформаторські, революційні, альтернативні, консервативні). Стадії розвитку соціального руху. Нові соціальні рухи в інформаційному суспільстві: онлайн-активізм, хактивізм, рухи за цифрові права та конфіденційність даних.

Ключові питання лекції

- Поняття та джерела соціальних змін
- Теорії соціального розвитку: еволюційні та циклічні
- Соціальний прогрес та його критерії
- Технологічні інновації як рушій соціальних змін
- Соціальні рухи: типи та механізми виникнення
- Онлайн-активізм і цифровий громадянський рух
- Рухи за захист персональних даних та цифрових прав

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз соціальних змін, спричинених технологічними інноваціями: складання таблиці «Технологія → соціальна зміна» (смартфони, соцмережі, ШІ, криптовалюти, хмарні обчислення).

Завдання 2. Оцінка соціального руху за захистом персональних даних (GDPR, Data Privacy тощо): визначення типу, учасників, цілей, засобів та результатів.

Завдання 3. Кейс: аналіз використання соціальних мереж як інструменту соціальних рухів (на прикладі українських реалій) — обговорення та формулювання висновків.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання підручника: Лукашевич М. П., Туленков М. В. «Соціологія. Загальний курс» — розділ «Соціальні зміни та рухи»
- Підготовка аналітичної записки: «Цифрові технології як чинник соціальних трансформацій в Україні» (1–2 сторінки)
- Проведення аналізу реального соціального руху у сфері цифрових прав (за відкритими даними)
- Опрацювання статті з фахового видання: «Цифрова трансформація суспільства та нові форми соціальної активності» (Журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг», 2023–2024)

Очікуваний результат: студент вміє проводити аналіз соціальних змін, характеризувати соціальні рухи та оцінювати роль технологічних інновацій у трансформації суспільства.

Тема 3.2 — Лекційний матеріал

Соціальний конфлікт: структура, теорії та управління

Лекція 9 (2 год.): Соціальний конфлікт: поняття, природа, суперечності як джерело конфлікту. Структура конфлікту: суб'єкти, об'єкт, предмет, умови, привід. Функції конфлікту: деструктивні та конструктивні (Л. Козер). Типологія конфліктів: за суб'єктами (міжособистісні, внутрішньогрупові, міжгрупові, міжорганізаційні), за сферою (трудові, міжетнічні, політичні).

Теорії конфлікту: марксистський підхід (класова боротьба), Р. Дарендорф (конфлікт як рушійна сила змін), Л. Козер (функції конфлікту). Стадії розвитку конфлікту. Управління конфліктом: стратегії (уникання, суперництво, компроміс, співробітництво, пристосування), медіація та переговори.

Управління конфліктами в ІТ-середовищі

- Конфлікти в ІТ-командах: причини та специфіка
- Стратегії вирішення конфліктів у Agile-командах
- Медіація як метод урегулювання трудових конфліктів
- Міжкультурні конфлікти в розподілених ІТ-командах
- Конфлікти навколо авторського права та інтелектуальної власності у сфері програмного забезпечення

Тема 3.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Структурно-функціональний аналіз реального або модельованого конфлікту в ІТ-компанії: виявлення суб'єктів, об'єкта, предмета, причин, функцій та наслідків конфлікту.

Завдання 2. Рольова гра «Медіація у ІТ-команді»: студенти розігрують ситуацію конфлікту між розробниками та менеджером проєкту, застосовуючи стратегії врегулювання.

Завдання 3. Кейс: аналіз реального трудового конфлікту у технологічній компанії — розробка рекомендацій щодо його врегулювання.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання підручника: Пічі В. М. (ред.) «Соціологія: підручник» — розділ «Соціологія конфлікту»
- Підготовка аналітичної записки: «Конфліктні ситуації в ІТ-командах: причини та методи врегулювання»
- Аналіз стратегій управління конфліктами в умовах дистанційної роботи (за відкритими джерелами)
- Підготовка таблиці «Стратегії управління конфліктом: переваги та обмеження»

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати структуру та функції соціальних конфліктів, застосовувати стратегії їх врегулювання, розробляти рекомендації щодо управління конфліктами у командному та організаційному середовищі.

Тема 3.3 — Лекційний матеріал

Девіантна поведінка, соціальний контроль та кіберзлочинність

Лекція 10 (2 год.): Соціальна норма: поняття, функції, різновиди. Девіантна поведінка: поняття, форми (злочинність, алкоголізм, наркоманія, суїцид). Теорії девіації: аномія Е. Дюркгейма, теорія напруги Р. Мертон, теорія стигматизації (Е. Гоффман, Г. Бекер), культурна трансмісія, теорія соціального контролю.

Соціальний контроль: поняття, механізми (внутрішній і зовнішній), агенти, інструменти (норми та санкції). Формальний і неформальний контроль. Цифрова девіація та кіберзлочинність: класифікація (хакерство, фішинг, кібербулінг, поширення CSAM, маніпуляція інформацією), соціальні причини, правове регулювання в Україні.

Кіберзлочинність як соціальне явище

- Кіберзлочинність: поняття та класифікація за об'єктом
- Соціальні причини та умови поширення кіберзлочинності
- Кібербулінг: форми, наслідки, протидія
- Цифрова маніпуляція та дезінформація як форми соціальної девіації
- Правове регулювання кіберзлочинності в Україні (Кримінальний кодекс, ст. 361–363)
- Етика у сфері ІТ та відповідальна поведінка технічних фахівців

Тема 3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Ідентифікація та аналіз форм цифрової девіації: складання карти видів кіберзлочинності з класифікацією за типом жертви, соціального збитку та правового регулювання.

Завдання 2. Розрахунок показників рівня кіберзлочинності в Україні: аналіз даних Кіберполіції за відкритими звітами, визначення тенденцій динаміки.

Завдання 3. Кейс: розробка заходів соціального контролю та профілактики кібербулінгу в університетському середовищі. Обґрунтування запропонованих заходів.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Пономаренко Т. «Соціологія: курс лекцій» — тема «Девіантна поведінка та соціальний контроль»
- Підготовка аналітичної записки: «Кіберзлочинність в Україні: соціологічний аналіз» (за даними Кіберполіції, cyberpolice.gov.ua)
- Ознайомлення зі ст. 361–363 Кримінального кодексу України (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Теорії девіантної поведінки: переваги та обмеження»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати девіантну поведінку та механізми соціального контролю, аналізувати кіберзлочинність як соціальне явище та розробляти заходи профілактики цифрових відхилень.

Тема 3.4 — Лекційний матеріал

Соціологія культури. Цифрова культура та глобалізація

Лекція 11 (2 год.): Культура як соціологічна категорія: поняття, елементи (цінності, норми, символи, мова, знання, артефакти). Функції культури: соціалізуюча, інтегруюча, регулятивна, комунікативна. Форми культури: елітарна, народна, масова. Субкультури та контркультури: поняття, приклади у сфері ІТ (хакерська субкультура, geek-культура, open-source спільноти).

Цифрова культура: поняття, особливості (мережеве мислення, участь, ремікс, краудсорсинг). Культурна глобалізація: гомогенізація vs. культурний плюралізм. Культурний капітал (П. Бурдьє) і цифровий капітал. Культурна ідентичність в умовах глобалізації.

Ключові питання лекції

- Культура як соціологічна категорія: елементи та функції
- Форми культури: масова, народна, елітарна
- Субкультури та контркультури у молодіжному середовищі
- ІТ-субкультури: хакери, geek, open-source рухи
- Цифрова культура: поняття та особливості
- Культурна глобалізація: тенденції та суперечності
- Культурний та цифровий капітал (за П. Бурдьє)

Тема 3.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз субкультур ІТ-середовища (хакерська культура, open-source спільноти, eSports): визначення цінностей, норм, символів, мови та соціальних меж субкультури.

Завдання 2. Порівняльний аналіз цифрової культури в різних країнах: рівень цифрової грамотності, ставлення до конфіденційності, культурні норми поведінки в Інтернеті (нетикет).

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Чи формує технологічна індустрія нову глобальну культуру, чи посилює культурне різноманіття?»

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання підручника: Пічі В. М. (ред.) «Соціологія: підручник» — розділ «Соціологія культури»
- Підготовка комплексного аналітичного завдання: аналіз культурних цінностей та норм провідних ІТ-спільнот (за відкритими даними)
- Підготовка презентації: «Цифрова культура та її вплив на суспільство» (10–12 слайдів)
- Систематизація матеріалу Модуля 3 для підготовки до підсумкового контролю

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати культуру як соціологічну категорію, характеризувати субкультури та явище цифрової культури, визначати вплив культурної глобалізації на розвиток інформаційного суспільства.

Прикладна соціологія: методи дослідження та соціологія праці

Тема 4.1

Методологія та методи соціологічного дослідження. Програма дослідження. Кількісні та якісні методи. Вибірка та репрезентативність. Соціологічне дослідження у сфері IT та UX.

Тема 4.2

Соціологія праці та зайнятості. Ринок праці в умовах цифровізації. Дистанційна робота, гіг-економіка, автоматизація та їх соціальні наслідки для ринку праці.

Тема 4.3

Соціологія міжгрупових відносин. Етнічні та гендерні аспекти соціального життя. Гендерна рівність у сфері IT: проблеми та перспективи. Мультикультуралізм у глобальних IT-командах.

Тема 4.4

Соціологічні проблеми сучасного інформаційного суспільства. Цифрова нерівність, медіаграмотність, соціальні ефекти штучного інтелекту. Соціальна відповідальність у сфері IT.

Тема 4.1 — Лекційний матеріал

Методологія та методи соціологічного дослідження

Лекція 12–13 (4 год.): Соціологічне дослідження: поняття, типи (теоретичне/емпіричне, пілотажне/описове/аналітичне). Програма соціологічного дослідження: структура (методологічна та методична частини), вибірка та типи вибірки, гіпотези. Кількісні методи: анкетування (структура анкети, типи питань, шкали виміру), контент-аналіз, аналіз статистики.

Якісні методи: глибинне інтерв'ю, фокус-група, включене спостереження, кейс-стаді. Змішані методи (mixed methods). Соціологічні дослідження в IT та UX: юзер-тестування як форма прикладного соціологічного дослідження, аналіз великих даних (Big Data sociology), обчислювальна соціологія.

Ключові формули та поняття

- Вибірка: обсяг, репрезентативність, похибка
- Типи вибірок: ймовірнісна (проста випадкова, стратифікована, кластерна) та невідповідна
- Шкали виміру: номінальна, порядкова, інтервальна, абсолютна
- Кодування відповідей та обробка даних анкетування
- Індекс як інструмент вимірювання складних соціальних явищ

Обчислювальна соціологія та аналіз великих соціальних даних (Twitter API, Facebook Graph API, дані Google Trends) — нові можливості для соціологічних досліджень.

Тема 4.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (4 год.)

Завдання 1. Розробка програми соціологічного дослідження за обраною темою (наприклад: «Задоволеність студентів ІТ-спеціальностей умовами навчання» або «Ставлення молоді до дистанційної роботи»): формулювання проблеми, мети, об'єкта, предмета, гіпотез, методів та вибірки.

Завдання 2. Розробка анкети для проведення соціологічного опитування: складання запитань (закритих, напівзакритих, відкритих), використання різних шкал вимірювання.

Завдання 3. Пілотажне тестування анкети у малій групі (3–5 осіб), аналіз отриманих відповідей та вдосконалення інструментарію. Презентація результатів.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання підручника: Лукашевич М. П., Туленков М. В. «Соціологія. Загальний курс» — розділ «Методологія соціологічних досліджень»
- Підготовка реферату: «Методи соціологічного дослідження в UX-дизайні та розробці програмного забезпечення» (3–4 сторінки)
- Аналіз результатів реального соціологічного опитування (з відкритих джерел): виявлення методологічних переваг та обмежень
- Розв'язання задач на визначення репрезентативної вибірки (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє розробляти програму соціологічного дослідження, складати анкету, розраховувати вибірку та застосовувати методи збору та первинного аналізу соціологічних даних.

Тема 4.2 — Лекційний матеріал

Соціологія праці та зайнятості в умовах цифровізації

Лекція 14 (2 год.): Соціологія праці: предмет, поняття, соціальні функції праці. Ринок праці: структура, тенденції, зайнятість та безробіття. Соціальні наслідки автоматизації та роботизації: яким професіям загрожує автоматизація, яким — ні. Нові форми зайнятості: фріланс, гіг-економіка, дистанційна (remote) робота — соціологічний аналіз переваг і ризиків.

Ринок праці в ІТ: структура ІТ-зайнятості в Україні, соціальний портрет ІТ-спеціаліста, умови праці, рівень задоволеності. Аутсорсинг і аутстафінг як форми зайнятості в ІТ. Трудова міграція ІТ-спеціалістів: масштаби, причини, наслідки для України.

Ключові питання лекції

- Поняття та функції праці у соціологічному вимірі
- Структура ринку праці та тенденції зайнятості в Україні
- Автоматизація та роботизація: соціальні наслідки
- Гіг-економіка та фріланс: нові моделі зайнятості
- Дистанційна робота: переваги, ризики, соціальні наслідки
- ІТ-ринок праці України: структура та тенденції
- Трудова міграція ІТ-спеціалістів та «відплив мізків»

Тема 4.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз ринку праці IT-спеціалістів в Україні: опрацювання даних Держстату, DOU.ua та Мінекономіки щодо чисельності, заробітних плат, структури зайнятості.

Завдання 2. Оцінка соціальних ризиків дистанційної роботи: ідентифікація ризиків (ізоляція, розмивання меж роботи/відпочинку, кар'єрні обмеження), класифікація та пропозиції щодо мінімізації.

Завдання 3. Кейс: розробка рекомендацій щодо соціальної адаптації IT-спеціаліста при переході на дистанційну роботу. Обговорення.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання підручника: Пічі В. М. (ред.) «Соціологія: підручник» — розділ «Соціологія праці»
- Підготовка аналітичної записки: «Цифровізація та ринок праці: соціологічний аналіз тенденцій в Україні» (за даними ukrstat.gov.ua та dou.ua)
- Ознайомлення зі Законом України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 №5067-VI (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка таблиці «Нові форми зайнятості: переваги та обмеження з позицій соціології»

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати структуру ринку праці, характеризувати нові форми зайнятості та оцінювати соціальні наслідки цифровізації і автоматизації для сфери праці та зайнятості IT-фахівців.

Тема 4.3 — Лекційний матеріал

Гендерна рівність та міжгрупові відносини у сфері ІТ

Лекція 15 (2 год.): Соціологія міжгрупових відносин: поняття, підходи. Етнічні спільноти та нації: поняття, ознаки, типи міжетнічних відносин (толерантність, дискримінація, асиміляція). Мультикультуралізм та його форми. Управління мультикультурними командами в ІТ: крос-культурна комунікація, культурні відмінності у стилях роботи та комунікації (Г. Хофстеде).

Гендерна соціологія: поняття статі та гендеру. Гендерні ролі та стереотипи. Гендерна нерівність: причини та прояви. Гендерний розрив у STEM та ІТ: масштаби проблеми в Україні та світі, причини, ініціативи подолання (Women in Tech, Girls Who Code). Алгоритмічна упередженість та гендер.

Ключові питання лекції

- Основні поняття етнічної соціології
- Мультикультуралізм та крос-культурна взаємодія в ІТ-командах
- Культурні виміри Г. Хофстеде та їх значення для ІТ-менеджменту
- Стать і гендер: соціологічний підхід
- Гендерний розрив у STEM: статистика та причини
- Ініціативи з підтримки жінок в ІТ в Україні та світі
- Алгоритмічна упередженість: соціальні причини та наслідки

Тема 4.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. SWOT-аналіз стану гендерної рівності у сфері ІТ в Україні: виявлення сильних і слабких сторін, можливостей та загроз; формулювання стратегічних висновків.

Завдання 2. Оцінка культурних відмінностей: аналіз типових ситуацій крос-культурної комунікації у розподілених ІТ-командах (з різними культурними контекстами). Розробка рекомендацій.

Завдання 3. Кейс: аналіз реального прикладу алгоритмічної упередженості (наприклад, упереджені системи найму на роботу або системи кримінального правосуддя) — соціологічний аналіз та рекомендації.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання підручника: Лукашевич М. П., Туленков М. В. «Соціологія. Загальний курс» — розділи «Соціологія міжгрупових відносин», «Гендерна соціологія»
- Підготовка аналітичної записки: «Гендерна нерівність у сфері ІТ: соціологічний аналіз ситуації в Україні» (за статистикою BRDO, Держстату)
- Проведення SWOT-аналізу стану гендерної рівності у вибраній ІТ-компанії (за відкритими даними)
- Опрацювання статті: дослідження з питань гендерної рівності в STEM у фаховому виданні (2023–2024)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати міжгрупові відносини та гендерну нерівність у сфері ІТ, розробляти рекомендації щодо підвищення інклюзивності та управління мультикультурними командами.

Тема 4.4 — Лекційний матеріал

Соціальні проблеми інформаційного суспільства та відповідальність у сфері ІТ

Лекція 16 (2 год.): Поняття соціальних проблем та їх соціологічний аналіз. Цифрова нерівність: поняття, виміри (доступ, навички, якість використання). Медіаграмотність та критичне споживання інформації. Дезінформація та інформаційні маніпуляції: механізми, наслідки, суспільна небезпека (fake news, deepfake).

Соціальні ефекти ШІ: автоматизація ухвалення рішень, алгоритмічна відповідальність, право на пояснення. Приватність і захист персональних даних як соціальна цінність (GDPR, Закон України «Про захист персональних даних»). Соціальна відповідальність у сфері ІТ: корпоративна соціальна відповідальність (КСВ), відповідальна розробка, AI Ethics.

Ключові питання лекції

- Цифрова нерівність та цифровий розрив: виміри та подолання
- Медіаграмотність: поняття, компетентності, значення
- Дезінформація та fake news: механізми поширення та наслідки
- Соціальні ефекти штучного інтелекту
- AI Ethics: принципи відповідального ШІ (ЕС AI Act)
- Приватність та захист персональних даних в Україні
- Соціальна відповідальність ІТ-фахівця та компанії

Тема 4.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розрахунок та аналіз показників цифрової нерівності в Україні та порівняння з країнами ЄС: опрацювання даних ITU Digital Development Dashboard, Digital Economy and Society Index.

Завдання 2. Розробка заходів з підвищення медіаграмотності серед різних соціальних груп: визначення цільової аудиторії, каналів, форматів і очікуваних результатів.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Яка соціальна відповідальність покладається на ІТ-фахівця в умовах алгоритмічного суспільства?» — систематизація матеріалу курсу.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Лукашевич М. П., Туленков М. В. «Соціологія. Загальний курс» — розділ «Соціальні проблеми сучасного суспільства»
- Підготовка комплексного аналітичного завдання: оцінка рівня цифрової нерівності та медіаграмотності в Україні за системою показників
- Підготовка презентації: «Соціальна відповідальність у сфері ІТ: виклики та рішення» (10–12 слайдів)
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до іспиту

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати соціальні проблеми інформаційного суспільства, характеризувати принципи соціальної відповідальності у сфері ІТ та визначати ключові етичні виклики, пов'язані з розвитком штучного інтелекту та цифрових технологій.

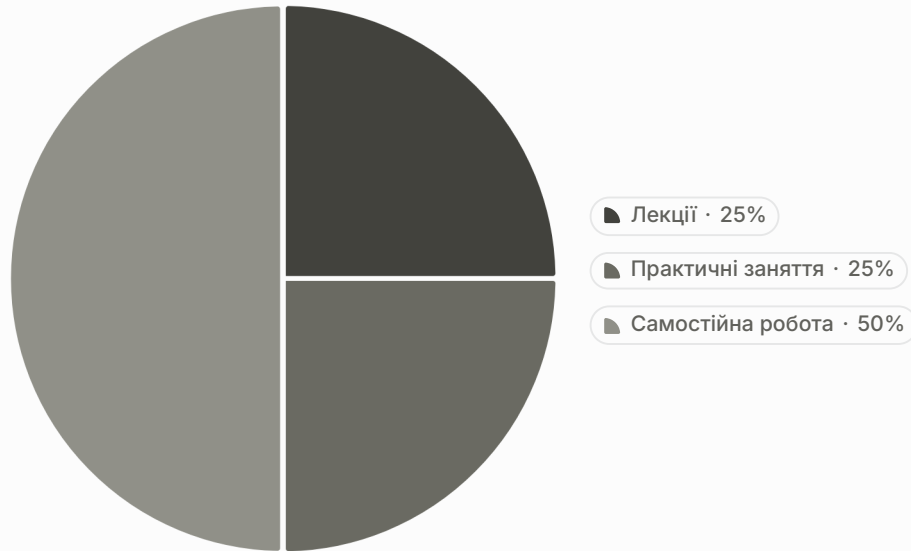
Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Соціологія як наука	2	2	5
	Тема 1.2 – Розвиток соціологічної думки	2	2	4
	Тема 1.3 – Особистість та соціалізація	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 – Суспільство як система	2	2	4
	Тема 2.2 – Стратифікація та мобільність	2	2	4
	Тема 2.3 – Соціальні інститути	2	2	4
	Тема 2.4 – Організації та корпоративна культура	2	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 – Соціальні зміни та рухи	2	2	4
	Тема 3.2 – Соціальний конфлікт	2	2	4
	Тема 3.3 – Девіація та соціальний контроль	2	2	4
	Тема 3.4 – Соціологія культури	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 – Методи соціологічного дослідження	4	4	4
	Тема 4.2 – Соціологія праці та зайнятості	2	2	4
	Тема 4.3 – Гендер та міжгрупові відносини	2	2	4
	Тема 4.4 – Соціальні проблеми цифрового суспільства	2	2	5
Разом		30	30	60

Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з соціології з використанням наочних схем, таблиць і прикладів з ІТ-практики.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок, аналіз кейсів, дискусії, розробка соціологічних досліджень та захист міні-проектів.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з соціології (Лукашевич, Туленков, Пічі, Пономаренко та ін.), науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів до аналізу соціальних явищ.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань (аналіз соціальних явищ, порівняльний аналіз даних, соціологічні кейси); розрахункових завдань (вибірка, індекси); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань цифрового суспільства та ІТ-соціології.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Держстату (ukrstat.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Кіберполіції (cyberpolice.gov.ua), ITU (itu.int), DOU.ua, Соціологічної асоціації України (sau.kiev.ua). Аналіз звітів, пошук актуальних даних для навчальних завдань.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання матеріалів, повторення теорії); підготовка до тестувань (ключові терміни, концепції); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань, опрацювання типових кейсів).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та розрахункові вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз соціологічних концепцій, характеристика соціальних явищ, розробка мінідослідження). Оцінюються повнота відповіді, аналітична глибина та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль — Іспит

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — письмові відповіді на теоретичні питання та аналіз практичного кейсу. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Соціологія» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок соціологічного аналізу, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері комп'ютерної інженерії.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із сфери ІТ та цифрового суспільства; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних соціальних ситуацій та явищ у сфері ІТ (корпоративна культура, конфлікти в командах, кіберзлочинність, гендерна нерівність); студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Соціологічне дослідження

Розробка та проведення мінідосліджень (анкетування, інтерв'ю, контент-аналіз); відпрацювання навичок збору, обробки та інтерпретації соціологічних даних.

Дискусії

Обговорення актуальних соціальних проблем (цифрова нерівність, штучний інтелект і суспільство, гендерний розрив в ІТ, кібербезпека); розвиток критичного мислення та аргументації.

Рольові ігри

Симуляція соціальних ситуацій (медіація конфлікту, крос-культурна комунікація в ІТ-командах, соціологічне інтерв'ю); розвиток навичок соціальної взаємодії та прийняття рішень.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку, критичного оцінювання та систематизації соціологічної інформації.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених ОП спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2022–2024 рр.)

1

Лукашевич М. П., Туленков М. В.
Соціологія. Загальний курс : підручник. — 4-те вид. — Київ : «Каравела», 2023. — 408 с.

2

Пічі В. М. (ред.)
Соціологія : підручник. — 5-те вид., стереотипне. — Львів : «Магнолія 2006», 2023. — 296 с.

3

Пономаренко Т.
Соціологія : курс лекцій : навч. посіб. — Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. — 303 с.

4

Найчук А. В., Сулятицька Т. В., Маркітантов В. Ю.
Соціологія : навчально-методичний посібник. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. — 298 с.

5

Горпинич О. В., Клименко О. Ю., Москаленко Л. М. та ін.
Соціологія : навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей. — Київ : ДУТ, 2022. — 235 с.

6

Пачковський Ю. Ф. (ред.) та ін.
Соціологія: теорії середнього рівня : навчальний посібник. — Київ : «Каравела», 2022. — 356 с.

7

Рожанська Н. В.
Загальна соціологічна теорія : навчальний посібник. — Миколаїв : Чорноморський національний університет імені Петра Могили, 2022. — 320 с.

8

Кастельс М.
Мережеве суспільство: крос-культурна перспектива / пер. з англ. — Київ : Дух і літера, 2023. — 560 с.

Нормативно-правова база

- Закон України «Про захист персональних даних»
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17
- Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 № 5067-VI
zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17
- Кримінальний кодекс України (ст. 361–363 — кіберзлочини)
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14

Офіційні ресурси та фахові видання

Державна служба статистики ukrstat.gov.ua	Верховна Рада України zakon.rada.gov.ua
Кіберполіція України cyberpolice.gov.ua	Соціологічна асоціація України sau.kiev.ua
Журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг» stmm.in.ua	DOU.ua — спільнота IT-фахівців України dou.ua
Журнал «Соціологічні студії»	